

مطالعه و بررسی فضایی ورودی شهری در ایران

هاتفه سعدونی^۱، قدیرصیامی^۲

۱- دانشجوی کارشناسی ارشد برنامه ریزی شهری دانشگاه امام رضا مشهد (hatefeh_sadooni1990@yahoo.com)

۲- عضو هیئت علمی دانشگاه امام رضا و رئیس دانشکده هنر و معماری دانشگاه امام رضا (q.siaami@gmail.com)

چکیده

در گذشته از جمله مهمترین فضاهای با هویت شهری در کشور ما ورودی شهرها بوده است که امروزه با توجه به گسترش شهرها و روند روبه رشد شهرنشینی و همچنین ارائه ی طرح های یکنواخت و نامناسب شهری ، ورودی اکثر شهر ها به خصوص شهر های متوسط و کوچک برنامه ریزی مشخص و ویژه ای ندارند و از کارکرد اصلی خود باز مانده اند. ورودی ها اولین نقطه از شهر هستند که مسافران با آن برخورد دارند و عمده تصویر اولیه از شهر و نخستین نشانه از شهر در ذهن مسافران توسط ورودی ها شکل می گیرد. علی رغم اهمیتی که مبادی ورودی در هویت بخشی کل فضای شهری به عهده دارند بسیاری از شهرها از جمله شهر بزرگ ایران از این حیث دارای ضعف ها و کاستی های متعددی می باشند. عدم توجه به جانمایی کاربری ها و ناسازگاری کاربری، آلودگی محیطی و بصری، بی توجهی به هویت و فرهنگ شهر و طراحی یکنواخت در ایجاد ورودی شهرها از جمله مشکلات ورودی شهرها می باشد.

بنابراین در این پژوهش در جهت افزایش کارایی ورودی شهرها، معیارهای کیفیت در فضاهایی که دارای پتانسیل ایجاد فضاهای واسط در ورودی شهرهای ایران را دارند می باشند.

واژگان کلیدی: ورودی، طراحی شهری، فضا سازی

مقدمه

منظر یک شهر، مجموعه ای از عوامل طبیعی و مصنوعی است که تحت تاثیر ویژگی های خاص طبیعی، فرهنگی، اجتماعی و اقتصادی آن شهر شکل گرفته و عرصه ی به عینیت در آمدن ویژگی های خاص آن شهر است از جمله فضاهای تاثیرگذار در ارتقای منظرشهری فضاهای ورودی شهرها است. در گذشته های نه چندان دور نخستین تصویری که ازهرشهر در ذهن مسافرین نقش می بست ، ورودی آن بود که حدودمرز شهرها نیز، توسط دروازه ها مشخص می شد. مبادی ورودی شهر، از کیفیت بالایی برخوردار بود و جزء عناصر شاخص و باهویت واز ویژگی های بارز هرشهر به حساب می آمد. امروزه با گسترش و توسعه شهرها ، مبادی ورودی ها و دروازه های آن به مسیر سریع السیر برای تردد وسایل نقلیه موتوری تبدیل شده است و زمین های مجاور آن ها نیز به کاربری های مزاحم و ناسازگار با محیط اختصاص یافته است که بی نظمی و اغتشاش بصری این فضاها را تشدید می کند. شهرها به شکل نسنجیده ای گسترش یافتند و در این میان، مفهوم ورود به شهر، درشهرهای پدید آمده به مفهومی ناشناخته (فراموش شده) تغییر یافت. بافت ورود به شهر را پیکره های ساختمانی که تنها زائیده ی یک نیاز کارکردی هستند می ساختند و مفهوم گشودگی و متغییر بودن شهر به اشتباه ترین شکل، مجسم شد و لبه های ناآشکاری به شهربخشید که هیچ جای آن تفاوتی را که نشان دهنده ورود به محیط تازه ای باشد، در خود نداشت. در واقع بافت میانی (مفصل نرمی) که تغییر محیط از بیرون شهر به درون آن را در سلسله مراتبی به نظم در می آورد جای خود را به چیزی نداد. بدین ترتیب امروزه فضای ورودی بسیاری از شهرهای کشور با آفت شدید کیفیت کارکردی و کالبدی روبروست و این امر میتواند باعث آسیب زدن جدی به هویت شهرها باشد.